

El delta de l'Ebre desapareix tal com el coneixem avui

El Delta és únic, entre els fars de la Marquesa a un costat i el Trabucador a l'altre

El paisatge del Delta és únic, de 320.000 km² d'extensió. A l'estiu, la grandiositat dels verds arrossars abans de la sega a darries d'agost. Al setembre els enormes rectangles ja collits i altres a punt d'arreglar-los de varietats tardanes. A l'hivern amb els camps recol·lectats, les aus peonen picotejant les restes del gra que ha saltat de les màquines recol·lectores. I a la primavera, els predis inundats preparen la felicitat fecundació de l'arròs sembrat, i s'admiren les sendes rectilínies i marronoses interiors que parteixen les finques, on s'observen el festeig dels ànecs per donar sortida, unes setmanes més tard, les bandes dels pollets, que a la tardor representen un esgamb plaent pels caçadors i visitants que les observen dels miradors.

El Delta és únic, entre els fars de la Marquesa a un costat i el Trabucador a l'altre. Dels miradors, els turistes observen els vols calmosos de flamencs, garses, ànecs i altres 300 espècies d'aus que hi habiten. Hom veu les típiques barraques, que els pagesos se'n servien, en temps passats, refugiant-s'hi per menjar i descansar durant les jornades de treball, i ara, els xalets construïts durant el darrer trienni del segle XX, amb la piscina al costat, on els propietaris en gaudeixen els caps de setmana. Les basses naturals, entre canals, camins i sendes, i els ponts de barques movibles que estirats per la gúmena, facilitaven el pas de vehicles i viatgers d'una riba a l'altra, avui ja inservibles, per haver-se construït el pont de Sant Jaume d'Enveja a Deltebre, conegut pel Passador. I les llanxes carregades de turistes que pugen i baixen admirant els paisatges finals on les aigües del riu es barregen amb les marines.

Des del Far del Fangar, davant de l'Ampolla fins al far de la punta de la Banya, davant d'Alcanar, s'eixampla el grandios ventall deltaic, passant per la platja de la Marquesa, la Bassa de les Olles, la Bassa de l'Arena, la Bassa de l'Estella, lo Garxal, los Galatxos, i, ja a la dreta, l'illa de Sant Antoni, l'illa de Buda, l'Alfacada, l'Encanyissada, la platja dels Eucaliptus, la Bassa de la Tancada, la platja del Trabucador, les Salines, l'Auet i el far de la punta de la Banya... Tots, aquests indrets, un a un, representen un espec-

tacle singular per visionar i exalçar paisatges emmarcats entre canals, galatxos, boscos de ribera i caminals carregats d'història de mariscadors, pescadors i pagesos. Foren els repobladors del Delta famílies immigrades a finals del segle XIX i principis dels XX arribades de València, dels Ports i d'Ucraïna, quan el territori era un enorme canyissar selvàtic que s'hagué de desfermar pam a pam a cop d'aixada i de xapo, ple de mosquits malignes que encomanaven malalties al cos i als ulls.

Aquells esforçats homes que en construir-se els canals canvien la fesomia del paisatge i de canyissades salvatges, donen vida a terres conreades, sembrades d'arròs i les muscles que representen la base de l'economia deltaica.

La fesomia territorial, preuada i esplendorosa del Delta, canvia constantment. Els mapes són diferents d'un segle a l'altre. Les grans riuades alteren illes, llacunes, galatxos, platges i arenals. Recordo que a mitjan segle passat, cada diumenge d'estiu, des de Gandesa hi anàvem un grup de famílies dalt d'un camió quan els maquis operaven pels Ports i la guàrdia civil ens parava entre Xerta i el Pinell per dir-nos que ens tapéssim amb mantes i ens ajupíssim a la caixa del camió per no deixar-nos veure. Durant les vuit dècades que recordo les platges, igual de la dreta com a les de l'esquerra, han retrocedit constantment. A la part del Trabucador o l'Auet, platges que tenien 500 metres d'amplada, actualment només resta el camí conservat artificialment, per transitar els camions a les Salines i extreure'n la sal. Al costat de la Marquesa succeeix molt semblant. Són centenars d'hectàrees de platja que han desaparegut menjades pel mar. I du-

rant els darrers 40 anys, des del 1985, cada estiu, les veiem retrocedir entre 15 i 20 metres fins a arribar a la situació actual. Ara, la badina i el port de la Ràpita queden tancats de la mar oberta gràcies al camí del Trabucador que la subjecta.

Per tant, la majoria de les platges es redueixen. També es van empentint els extrems on es conrea l'arròs que acaben a les llacunes i al mar. Els sediments que abans de construir-se els embassaments de riu amunt reomplien el Delta, ara copen els murs dels pantans. I vet aquí que durant les vuit dècades del meu record, la terra retrocedeix. En aquest moment afecta els extrems, però no tardarà gaire quan el mar anirà engolint-se irremissiblement les zones més vulnerables, arribarà als conreus d'arròs. Sense dubte, cal posar-hi remei immediat!

Si a Holanda un terç del territori estatal està per davall del nivell del mar i tenen solucionat el problema, per què hom no protegeix el Delta amb sistemes semblants? Sabem que és car i difícil; però existeix solució. I si n'hi ha, els governs, sense esperar, s'han de posar en marxa. Si al meu record observo que s'han perdut centenars d'hectàrees de platges i extrems que limiten el mar, en aquests moments que vivim el canvi climàtic i les DANES, la regressió serà més ferma i imparabile. La regressió actual afecta al turisme i els centenars de llocs de treball que d'ell depenen i molt aviat provocarà estralls als conreus. Ara, encara s'hi és a temps per no perdre la riquesa, la bellesa i els meravellosos paisatges que la natura ens ha brindat en aquest Parc Natural del Delta de l'Ebre que mereix la màxima atenció per ser un espai de protecció especial i reserva de la biosfera.

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa